

Processbeskrivning av morgon- och eftermiddagsverksamhet enligt lagen om grundläggande utbildning som stöd för kommunernas arbete

Minna Antila
Mari Sjöström
December 2025

För närvarande ordnas morgon- och eftermiddagsverksamhet i så gott som alla kommuner även om det inte är obligatoriskt.

Morgon- och eftermiddagsverksamhet enligt lagen om grundläggande utbildning är avsedd för elever i årskurs 1 och 2 samt för sådana elever i övriga årskurser som omfattas av särskilt stöd.

Kommunen beslutar om ordnandet av verksamheten och dess omfattning. Det är frivilligt för barnen att delta i verksamheten.

Ansökan till morgon- och eftermiddagsverksamhet görs på det sätt som kommunen bestämt. Kommunen meddelar också var verksamheten ordnas och tidsschemat för den. Vid intagningen till morgon- och eftermiddagsverksamheten ska lika intagningsgrunder tillämpas på barnen.

Kommunerna frågar om praxis vid ordnandet av morgon- och eftermiddagsverksamhet – frågorna är mångfasetterade och kräver granskning av processerna.

I den här anvisningen har vi strävat efter att beskriva processen ur olika parter (kommunens, välfärdsområdets och vårdnadshavarens) perspektiv.

Rättslig grund för morgon- och eftermiddagsverksamhet enligt lagen om grundläggande utbildning

- 1 § 4 mom. i lagen om grundläggande utbildning:
Bestämmelser om morgon- och eftermiddagsverksamhet finns i 8 a kap.
- *Av lagens övriga bestämmelser tillämpas 40, 41 och 43 § samt 44 § 2 och 3 mom. på morgon- och eftermiddagsverksamhet.*
- På morgon- och eftermiddagsverksamhet tillämpas till exempel inte följande paragrafer i lagen om grundläggande utbildning
 - 31 § Avgiftsfri undervisning
 - 32 § Skolresor

**Morgon- och
eftermiddagsverksamhet
handlar inte om att trygga
elevens
utbildningsrättigheter,
utan om service för
barnet som ordnas i
samband med skoldagen.
VN/19213/2025.**

Kommunen

Ordnande av morgon- och eftermiddagsverksamhet enligt lagen om grundläggande utbildning

Det är frivilligt för kommunerna att ordna morgon- och eftermiddagsverksamhet enligt lagen om grundläggande utbildning.

Kommunen beslutar om den ordnar morgon- och eftermiddagsverksamhet eller inte.

Om kommunen beslutar att ordna morgon- och eftermiddagsverksamhet enligt lagen om grundläggande utbildning, **ska den ordnas i enlighet med 8 a kap. i lagen om grundläggande utbildning.**

Kommunerna beviljas **statsandelar för verksamheten i enlighet med lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet.** **Förutsättningen** för beviljandet är att kommunen ordnar verksamheten i enlighet med lagen om grundläggande utbildning och att verksamheten erbjuds alla ovannämnda elevgrupper i den omfattning kommunen bestämt.

Innehållet i och målet med morgon- och eftermiddagsverksamheten

- **Syftet** med morgon- och eftermiddagsverksamheten **föreskrivs i lag.**
- Syftet med morgon- och eftermiddagsverksamheten är att stödja hemmets och skolans fostrande arbete samt att stödja utvecklingen av barnens känsloliv och barnens etiska utveckling. Morgon- och eftermiddagsverksamheten ska dessutom främja barnens välfärd och jämlikhet i samhället samt förebygga utslagning och öka delaktigheten.
- Morgon- och eftermiddagsverksamheten ska erbjuda barnen allsidiga möjligheter att delta i ledd och rekreerande verksamhet och möjliggöra vila i en lugn miljö, under tillsyn av en yrkeskunnig och för uppgiften lämplig person.
- Dessutom fattar **Utbildningsstyrelsen beslut om målen och det centrala innehållet i morgon- och eftermiddagsverksamheten** (grunderna).

Ordnande av morgon- och eftermiddagsverksamhet – hur

- 48 b § i lagen om grundläggande utbildning:
*Kommunen kan ordna morgon- och eftermiddagsverksamhet **själv eller i samråd med andra kommuner eller skaffa tjänsterna av någon annan offentlig eller privat serviceproducent. Kommunen kan också skaffa tjänsterna genom att betala serviceproducenten understöd för ändamålet.** Olika språkgruppers behov ska beaktas när verksamheten ordnas. Kommunen svarar för att de tjänster som den skaffar ordnas enligt denna lag. Morgon- och eftermiddagsverksamhet ska ordnas med beaktande av att de barn som deltar i verksamheten och som enligt 32 § har rätt till stöd för skolresor har möjlighet att använda denna förmån.*

Att observera

- **Kommunen beslutar hur den ordnar morgon- och eftermiddagsverksamhet**
 - I egen regi
 - I samarbete med andra kommuner, till exempel som modellen med en ansvarig kommun enligt kommunallagen
 - ”Som köpta tjänster”
 - ”Understöd”

Ordnanande av morgon- och eftermiddagsverksamhet – transport

- 48 b § i lagen om grundläggande utbildning:
*Kommunen kan ordna morgon- och eftermiddagsverksamhet själv eller i samråd med andra kommuner eller skaffa tjänsterna av någon annan offentlig eller privat serviceproducent. Kommunen kan också skaffa tjänsterna genom att betala serviceproducenten understöd för ändamålet. Olika språkgruppers behov ska beaktas när verksamheten ordnas. Kommunen svarar för att de tjänster som den skaffar ordnas enligt denna lag. **Morgon- och eftermiddagsverksamhet ska ordnas med beaktande av att de barn som deltar i verksamheten och som enligt 32 § har rätt till stöd för skolresor har möjlighet att använda denna förmån.***

Observera:

- RP 57/2003 rd: Bestämmelsen är avsedd att vara riktgivande i planeringen av verksamheterna, och ålägger alltså inte kommunerna att till exempel ordna transporter.
- En elev inom den grundläggande utbildningen som har beviljats skolreseförmån mellan hemmet och skolan (32 §) ska ha möjlighet att dagligen använda förmånen i samband med skoldagen (före/efter). Kommunen ska ordna förmånen inom den tid som anges i 32 §. Förmånen som enligt 32 § ordnas i samband med skoldagen kan inte slopas även om eleven har ansökt om och beviljats plats i morgon- och eftermiddags-verksamhet.
- 15 § i diskrimineringslagen – kan kommunen vara skyldig att ordna transport **separat** för barn med funktionsnedsättning också i samband med morgon- och eftermiddagsverksamhet som en rimlig anpassning?
- Rättspraxis på kommande

Ordnanande av morgon- och eftermiddagsverksamhet – för vem

- 48 b § i lagen om grundläggande utbildning: *Kommunen kan anordna och skaffa morgon- och eftermiddagsverksamhet enligt denna lag. Om kommunen anordnar eller skaffar morgon- och eftermiddagsverksamhet enligt denna lag, ska verksamheten erbjudas eleverna i årskurs ett och två i alla skolor i kommunen samt i fråga om övriga årskurser de elever som avses i 20 c och 20 i § i den omfattning kommunen beslutar.*

Observera:

- Enligt **lagen** om grundläggande utbildning ska kommunen erbjuda verksamhet för elever i skolorna i kommunen (oavsett skolans huvudman).
- Enligt **lagen** om grundläggande utbildning ska kommunen erbjuda morgon- och eftermiddagsverksamhet till alla grupper som föreskrivs i lag, dvs. till
 - eleverna i årskurs ett och
 - årskurs två och
 - i fråga om övriga årskurser de elever som avses i 20 c § och
 - i fråga om övriga årskurser de elever som avses i 20 i § (från 1.8.2026)
- Ordnandet av grundläggande utbildning för elever enligt 20 c § och 20 i § i lagen om grundläggande utbildning grundar sig på ett förvaltningsbeslut av utbildningsanordnaren.
- Den målgrupp som kommunen ska erbjuda verksamhet åt bestäms inte utifrån barnets beslut enligt lagen om ordnande av social- och hälsovård.

Ordnanande av morgon- och eftermiddagsverksamhet – omfattning

- 48 b § i lagen om grundläggande utbildning: *Kommunen kan anordna och skaffa morgon- och eftermiddagsverksamhet enligt denna lag. Om kommunen anordnar eller skaffar morgon- och eftermiddagsverksamhet enligt denna lag, ska verksamheten erbjudas eleverna i årskurs ett och två i alla skolor i kommunen samt i fråga om övriga årskurser de elever som avses i 20 c och 20 i § i den omfattning kommunen beslutar.*

Observera:

- Kommunen beslutar i vilken omfattning verksamheten ordnas för varje grupp som anges i lagen om grundläggande utbildning.
- Till exempel för hur många elever i årskurs ett, hur många elever i årskurs två, hur många elever med beslut enligt 20 c §, hur många elever med beslut enligt 20 i §.
- Kommunen behöver inte ordna morgon- och eftermiddagsverksamhet för alla elever som hör till ovannämnda grupper, utan kommunen beslutar **i praktiken utifrån resurser och behov** i vilken omfattning verksamhet ordnas för elever som hör till respektive grupp (FvUU 8/2003 rd, KuUB 2/2003 rd).

Ordnande av morgon- och eftermiddagsverksamhet – omfattning

- 48 b § i lagen om grundläggande utbildning: *Varje barn som deltar i morgon- och eftermiddagsverksamhet ska erbjudas sådan verksamhet **antingen 570 eller 760 timmar under skolåret**. Att delta i verksamheten är frivilligt för barnen. Verksamhet kan ordnas under skolåret på vardagar i regel mellan klockan 7.00 och 17.00.*

Observera:

- Morgon- och eftermiddagsverksamhet som berättigar till statsandel ska enligt lagen om grundläggande utbildning erbjudas varje barn som deltar i verksamheten, antingen 570 eller 760 timmar under skolåret.
- Kommunen beslutar om den erbjuder verksamhet antingen 570 timmar eller 760 timmar under skolåret eller både 570 timmar och 760 timmar under skolåret (enligt vårdnadshavarens val för den elev som deltar i verksamheten) (UKM:s tolkning).

Ordnanande av morgon- och eftermiddagsverksamhet – omfattning

- 48 b § i lagen om grundläggande utbildning: *Varje barn som deltar i morgon- och eftermiddagsverksamhet ska erbjudas sådan verksamhet antingen 570 eller 760 timmar under skolåret. Att delta i verksamheten är frivilligt för barnen. Verksamhet kan ordnas under skolåret **på vardagar i regel mellan klockan 7.00 och 17.00.***

Observera:

- Kommunen beslutar om den erbjuder verksamhet på morgonen eller eftermiddagen eller både och.
- Skoldagarna är av olika längd för elever i olika årskurser. Kommunen ska se till att timantalet (570/760) uppfylls.
 - Kan påverka gruppbildningen och verksamhetsplaneringen.

Ordnande av morgon- och eftermiddagsverksamhet – verksamhetsplan

- 48 b § i lagen om grundläggande utbildning: *Kommunen ska anta en verksamhetsplan för morgon- och eftermiddagsverksamhet som avses i denna lag.*
- *Närmare bestämmelser om verksamhetsplanens innehåll kan ges genom förordning av statsrådet.*

Observera:

- Verksamhetsplanen ska finnas framlagd där den publicerats (på kommunens webbplats).
- 29 § i kommunallagen: Kommunikation

Ansökan till morgon- och eftermiddagsverksamhet

- 48 b § i lagen om grundläggande utbildning: *Ansökan till morgon- och eftermiddagsverksamhet ska ske på det sätt som kommunen förutsätter.*
Kommunen ska på förhand meddela på vilka ställen morgon- och eftermiddagsverksamhet anordnas, vid vilken tidpunkt verksamheten börjar och slutar samt på vilket sätt ansökan till den kommunalt ordnade eller skaffade morgon- och eftermiddagsverksamheten sker. Vid intagningen till morgon- och eftermiddagsverksamheten ska lika intagningsgrunder tillämpas på barnen.

Observera:

- Kommunen beslutar
 - på vilka ställen verksamheten anordnas,
 - vid vilken tidpunkt verksamheten börjar och slutar samt
 - på vilket sätt ansökan till den kommunalt ordnade eller skaffade morgon- och eftermiddagsverksamheten sker.

Intagning till morgon- och eftermiddagsverksamhet

- 48 b § i lagen om grundläggande utbildning: *Ansökan till morgon- och eftermiddagsverksamhet ska ske på det sätt som kommunen förutsätter. Kommunen ska på förhand meddela på vilka ställen morgon- och eftermiddagsverksamhet anordnas, vid vilken tidpunkt verksamheten börjar och slutar samt på vilket sätt ansökan till den kommunalt ordnade eller skaffade morgon- och eftermiddagsverksamheten sker. **Vid intagningen till morgon- och eftermiddagsverksamheten ska lika intagningsgrunder tillämpas på barnen.***

Observera:

- **Kommunen beslutar om lika intagningsgrunder.**
- Om antalet sökande är större än antalet platser i kommunen tillämpas lika intagningsgrunder på de sökande.
- Till exempel lottning, anmälningsordning etc.
- Verksamheten är inte en subjektiv eller behovsbaserad rätt för eleven.

Avgifter

- 48 f § i lagen om grundläggande utbildning: *För morgon- och eftermiddagsverksamhet kan det bestämmas en månadsavgift.*

Kommunen beslutar om storleken på månadsavgifterna för morgon- och eftermiddagsverksamheten. Avgiften för 570 timmar får vara högst 148 euro och för 760 timmar högst 197 euro.

Observera:

- **Kommunen beslutar om grunderna för den avgift som tas ut av dem som deltar i verksamheten inom ramen för lagen om grundläggande utbildning.**
- Information om kommunens avgiftspraxis
- Höjning av avgifterna för morgon- och eftermiddagsverksamhet trädde i kraft 1.1.2026.
 - Avgifterna även indexbinds

Personal

- 48 e § i lagen om grundläggande utbildning: *I morgon- och eftermiddagsverksamhet enligt lagen om grundläggande utbildning **ska** med beaktande av hur verksamheten är ordnad **finnas ett tillräckligt antal yrkeskunniga ledare**. Behörighetsvillkoren för ledare i morgon- och eftermiddagsverksamheten bestäms genom förordning av statsrådet.*
- ”Behörig som ledare i morgon- och eftermiddagsverksamheten är den som 1) har avlagt för uppgiften lämplig högskoleexamen, examen på institutnivå, yrkesinriktad grundexamen eller motsvarande tidigare studier, yrkesexamen eller specialyrkesexamen och som har i samband med utbildningen inhämtad eller genom erfarenhet visad förmåga att arbeta som ledare i en barngrupp eller 2) har behörighet att meddela klassundervisning, förskoleundervisning, specialundervisning eller ämnesundervisning eller som elevhandledare.”

Observera:

- Kommunen ordnar morgon- och eftermiddagsverksamhet, men kommunen ordnar inte verksamhet som anordnare av elevens utbildning.
- På morgon- och eftermiddagsverksamhet tillämpas inte 37 § i lagen om grundläggande utbildning som gäller utbildningsanordnarens personal.
- Morgon- och eftermiddagsverksamhet enligt lagen om grundläggande utbildning omfattar inte ”biträdestjänster eller hjälpmedel som förutsätts för att kunna delta i undervisningen” enligt 31 § i lagen om grundläggande utbildning.
 - I praktiken innebär detta att biträdestjänsten som ordnas för att en elev inom den grundläggande utbildningen ska kunna delta i undervisningen inte fortsätter i morgon- och eftermiddagsverksamheten.

Rätt till en trygg miljö och studiesociala förmåner

- 48 d § i lagen om grundläggande utbildning: *Ett barn som deltar i morgon- och eftermiddagsverksamhet har rätt till en trygg miljö i verksamheten.*
- *Ett barn som deltar i morgon- och eftermiddagsverksamheten ska få mellanmål.*
- *Vården vid olycksfall som drabbat ett barn i morgon- och eftermiddagsverksamheten är avgiftsfri för barnet.*

Observera:

- Lagstadgade förmåner oberoende av hur verksamheten ordnas.

Vårdnadshavares roll

Elevers vårdnadshavare ansöker om plats i morgon- och eftermiddagsverksamheten

- 48 b § i lagen om grundläggande utbildning: *Det är frivilligt för barnen att delta i den morgon- och eftermiddagsverksamhet som avses i lagen om grundläggande utbildning.*
- *Ansökan till morgon- och eftermiddagsverksamhet ska ske på det sätt som kommunen förutsätter.*

Observera:

- Elevers vårdnadshavare beslutar om eleven ska ansöka till morgon- och eftermiddagsverksamhet som kommunen ordnar enligt lagen om grundläggande utbildning eller inte.
- Elevers vårdnadshavare kan bedöma om morgon- och eftermiddagsverksamheten som ordnas med stöd av lagen om grundläggande utbildning är en kvalitativt, kvantitativt eller till sin omfattning tillräcklig service för barnet
 - Skolorna kan ge information om kommunens praxis och morgon- och eftermiddagsverksamhet så att vårdnadshavaren kan göra en bedömning utifrån aktuell information.

Det är viktigt att vårdnadshavaren får så konkret information som möjligt om verksamhetens karaktär för att kunna bedöma om kommunens morgon- och eftermiddagsverksamhet är lämplig för barnet. Till exempel är ledarna för morgon- och eftermiddagsverksamheten gruppledare. Barnen får inget stöd i verksamheten i form av biträdestjänster såsom under skoldagen.

Kommunen

Kommunen

- beslutar om intagning av elever som ansökt till morgon- och eftermiddagsverksamheten (förvaltningsbeslut)
 - lika intagningsgrunder – 48 b § i lagen om grundläggande utbildning
- beslutar om månadsavgiften som tas ut för elevens deltagande i verksamheten (förvaltningsbeslut)
 - avgifter – 48 f § i lagen om grundläggande utbildning
- Sökande av ändring – 16 kap. i kommunallagen
- beslutar om principerna för nedsättning och efterskänkning av avgift (på förhand)
 - Enligt lagen om grundläggande utbildning (48 f §) behöver avgifterna inte sänkas enbart på grund av barnets funktionsnedsättning (VN/19213/2025)
 - Beslut enligt social- och hälsovårdslagstiftningen som gäller barnet utgör inte automatiskt en grund för avgiftsfrihet
- informerar vårdnadshavarna om möjligheten att ansöka om nedsättning av månadsavgiften och efterskänkning av avgiften
- beslutar om nedsättning och efterskänkning av avgiften på vårdnadshavarens ansökan (förvaltningsbeslut)

Kommunen och välfärdsområdet kontaktyta för kunder

**Hur ska kommunerna och
velfärdsområdena genom gott
samarbete vägleda familjerna att
ansöka om service från
velfärdsområdet som kompletterar
morgon- och eftermiddagsverksamhet
som barnet behöver?**

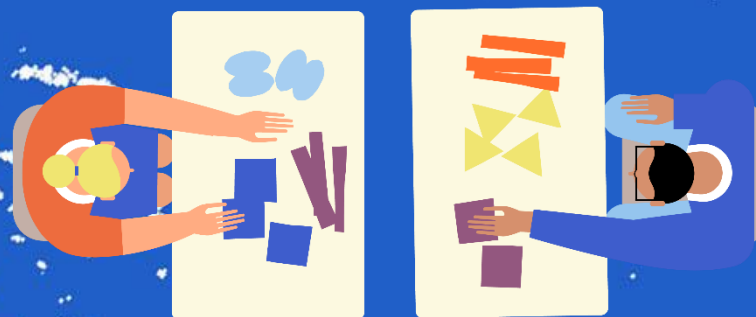

Rådgivning - 8 § i förvaltningslagen

Kommunen ger råd inom ramen för sin behörighet => välfärdsområdet ger råd inom ramen för sin behörighet

- Vårdnadshavaren kan hos välfärdsområdet ansöka om service som kompletterar morgon- och eftermiddagsverksamhet enligt lagen om grundläggande utbildning, till exempel personlig assistans (biträdestjänst) som beviljas barnet enligt 9 § i lagen om funktionshinderservice.
- Kommunen kan utreda det allmänna ansökningsförfarandet och ge vårdnadshavaren råd om var man kan få mer information.
- Välfärdsområdet kan informera kommunen om det allmänna ansökningsförfarandet och var vårdnadshavaren kan få mer information om hur man hos välfärdsområdet kan ansöka om kompletterande service, till exempel personlig assistans, som beviljas med stöd av lagen om funktionshinderservice.
- Välfärdsområdet utreder och beslutar om barnets rätt till exempelvis personlig assistans.

Kommunen och välfärdsområdet en organisatorisk kontaktyta

Om välfärdsområdet beviljar barnet personlig assistans för morgon- och eftermiddagsverksamhet som ordnas med stöd av lagen om grundläggande utbildning, ska kommunen och välfärdsområdet komma överens om hur den ordnas i praktiken.

Välfärdsområdets skyldighet att ordna social- och hälsovårdstjänster

Till exempel lagen om funktionshinderservice

- **2 § i lagen om funktionshinderservice:**

Välfärdsområdet ordnar service med stöd av lagen om funktionshinderservice endast om de tjänster som avses i någon annan lag inte är lämpliga och tillräckliga med hänsyn till personens individuella servicebehov och intresse. Bestämmelser om klientens intresse finns i 4 och 5 § i socialvårdslagen (1301/2014). (30.12.2024/1075). Service för personer med funktionsnedsättning ordnas i första hand med stöd av socialvårdslagen, hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010), lagen om stödjande av den äldre befolkningens funktionsförmåga och om social- och hälsovårdstjänster för äldre (980/2012), lagen om småbarnspedagogik (540/2018), lagen om grundläggande utbildning (628/1998) eller någon annan primär lag. (30.12.2024/1075)

Observera:

- RP 122/2024 rd: Om tillräcklig och för barnet lämplig samt med barnets bästa förenlig hjälp och stöd inte kan tryggas genom service enligt den primära lagstiftningen, ska servicen *ordnas eller kompletteras* enligt lagen om funktionshinderservice.

Kortvarig omsorg

- 24 § 1 mom. i lagen om funktionshindersservice:
En person med funktionsnedsättning som bor med den egna familjen eller med någon annan närstående har rätt att få kortvarig omsorg när de närstående som svarar för omsorgen kortvarigt, för att sköta åtaganden som hänför sig till det egna livet eller till följd av ett behov av vila eller rekreation, är förhindrade att ta hand om personen med funktionsnedsättning, som då behöver hjälp eller stöd i de dagliga sysslorna eller övervakning med tanke på tryggheten.
- 24 § 2 mom. i lagen om funktionshindersservice:
Rätt till kortvarig omsorg föreligger också om kommunen inte ordnar sådan morgon- eller eftermiddagsverksamhet enligt 48 b § i lagen om grundläggande utbildning som motsvarar de individuella behoven hos ett barn med funktionsnedsättning.
- RP 191/2022 rd: "Genom kortvarig omsorg kan man trygga den hjälp som ett barn eller en ung person med funktionsnedsättning behöver på morgonen innan skolan börjar samt efter skoldagen exempelvis om kommunen på grund av mycket särskilda behov inte kan ordna servicen som morgon- och eftermiddagsverksamhet med stöd av lagen om grundläggande utbildning. Service kan också ordnas under skolloven medan föräldrarna arbetar eller under vilotiden för den som ansvarar för omsorgen."
- VN/19213/2025: Särskilda behov kan till exempel hänföra sig till att barnet på grund av en skada eller sjukdom inte kan delta i verksamhet som genomförs i grupp.

Vårdnadshavarens roll

Vårdnadshavaren ansöker

- Vårdnadshavaren beslutar om man för barnet ansöker om till exempel kortvarig omsorg som avses i lagen om funktionshindersservice från välfärdsområdet.
- Vårdnadshavaren kan bedöma om barnet har behov av till exempel kortvarig omsorg som ordnas med stöd av lagen om funktionshindersservice.
- Grundlagen tryggar rätten för var och en att få beslut i ett ärende som gäller hans eller hennes förmåner eller rättigheter och att söka ändring i beslutet (21 §).

Välfärdsområdet

Välfärdsområdet

- **Välfärdsområdet beslutar om barnets rätt till kortvarig omsorg.**
- 31 § om utredningsskyldighet i förvaltningslagen: *En myndighet ska se till att ett ärende utreds tillräckligt och på behörigt sätt. Myndigheten ska i detta syfte skaffa den information och den utredning som behövs för att ärendet ska kunna avgöras.*
- *En part ska lägga fram utredning om grunderna för sina yrkanden. Parten ska också i övrigt medverka till utredningen av ett ärende som han eller hon har inlett.*
- 35 § i lagen om funktionshindersservice: *I beslut som fattats med stöd av denna lag får omprövning begäras. På begäran om omprövning tillämpas förvaltningslagen. I 36 § i förvaltningslagen föreskrivs om sökande av ändring i förvaltningsdomstol.*

Reformen av lagen om funktionshinderservice har inte ändrat kommunernas lagstadgade skyldighet att ordna fostran och undervisning eller morgon- och eftermiddagsverksamhet för barn med funktionsnedsättning.

Därför har kommunernas finansiering inte ändrats i samband med reformen av lagen om funktionshinderservice.

VN/19213/2025.

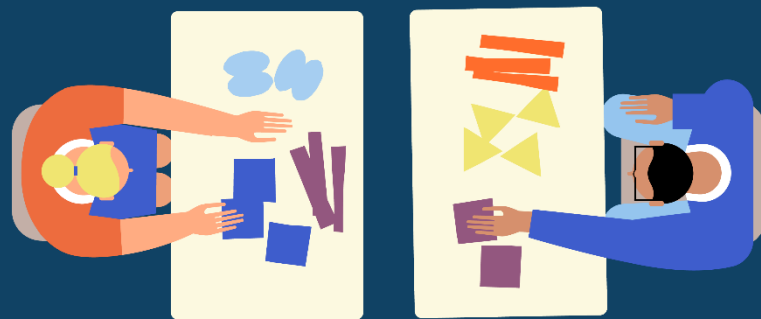
Sätt att ordna service inom velfärdsområdet

- Velfärdsområdet beslutar hur det ordnar service.
- Velfärdsområdet kan producera tjänster som hör till dess organiseringsansvar
 - Själv eller
 - i samarbete med andra velfärdsområden eller
 - skaffa dem med stöd av avtal från andra tjänsteproducenter eller
 - med servicesedlar

Observera:

- 24 § i lagen om funktionshindersservice: Velfärdsområdet kan på basis av avtal skaffa kortvarig omsorgsservice från kommunen.

Kommunens och välfärdsområdets kontaktyta för kunder

Kortvarig omsorg

- 24 § 6 mom. i lagen om funktionshindersservice:
Kommunen kan producera kortvarig omsorg till den del det är ändamålsenligt med tanke på genomförandet av välfärdsområdets och kommunens uppgiftshelheter.

Observera:

- Då är det inte fråga om morgon- och eftermiddagsverksamhet enligt lagen om grundläggande utbildning, och kommunen kan inte ansöka om finansiering som beviljas för morgon- och eftermiddagsverksamhet.
- RP 191/2022 rd: verksamheten kan vid behov ordnas i skolans lokaler med hjälp av skolgångsbiträdenas arbetsinsats.
- Regleringen gör det möjligt för kommunen att producera tjänster för välfärdsområdet utan bolagisering av kommunens verksamhet, och utan att det från fall till fall behöver bedömas om förutsättningarna för horisontellt samarbete uppfylls.
- I en situation där en kommun enligt avtal producerar kortvarig omsorgsservice för välfärdsområdet, dvs. när välfärdsområdet skaffar service som omfattas av dess organiseringsansvar av kommunen, kvarstår organiseringsansvaret och anknytande myndighetsuppgifter hos välfärdsområdet.
- Serviceproducentens, dvs. kommunens ansvar för tjänsterna bestäms framför allt på basis av avtalet mellan välfärdsområdet och kommunen.

Diskrimineringslagen

Diskrimineringslagen

- 8 § Förbud mot diskriminering: *"Ingen får diskrimineras på grund av ålder, ursprung, nationalitet, språk, religion, övertygelse, åsikt, politisk verksamhet, fackföreningsverksamhet, familjeförhållanden, hälsotillstånd, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller någon annan omständighet som gäller den enskilde som person. Diskriminering är förbjuden oberoende av om den grundar sig på ett faktum eller ett antagande i fråga om personen själv eller någon annan.*
- Diskriminering som avses i denna lag är förutom direkt och indirekt diskriminering även trakasserier, vägran att göra rimliga anpassningar samt instruktioner eller befallningar att diskriminera.
- 10 § Direkt diskriminering: *Direkt diskriminering ska anses förekomma när någon på grund av en omständighet som gäller honom eller henne som person behandlas på ett ofördelaktigare sätt än någon annan har behandlats, behandlas eller skulle behandlas i en jämförbar situation.*
- 13 § Indirekt diskriminering: *Indirekt diskriminering ska anses förekomma när regler, kriterier eller förfaringssätt som framstår som jämlika kan komma att missgynna någon på grund av en omständighet som gäller honom eller henne som person, om inte regeln, kriteriet eller förfaringssättet har ett godtagbart syfte och medlen för att nå detta syfte är lämpliga och behövliga.*

Rimliga anpassningar för att likabehandling för personer med funktionsnedsättning ska uppnås 15 §

- 15 § i diskrimineringslagen: *”Myndigheter, utbildningsanordnare, arbetsgivare och de som tillhandahåller varor eller tjänster ska göra sådana ändamålsenliga och rimliga anpassningar som behövs i det enskilda fallet för att göra det möjligt för personer med funktionsnedsättning att på lika villkor som andra utträta ärenden hos myndigheter och få utbildning och arbete samt varor och tjänster som tillhandahålls allmänheten och att klara av sina arbetsuppgifter och avancera i arbetet.*
- *Vid bedömningen av vilka anpassningar som är rimliga beaktas förutom behoven hos personer med funktionsnedsättning även den i 1 mom. avsedda aktörens storlek och ekonomiska ställning, arten och omfattningen av aktörens verksamhet, de uppskattade kostnaderna för anpassningarna och stöd som kan fås för åtgärderna.*

Rimliga anpassningar – reflektion

- Morgon- och eftermiddagsverksamhet enligt lagen om grundläggande utbildning och personlig assistans och kortvarig omsorg enligt lagen om funktionshinderservice är lagstadgade tjänster för kommunen och välfärdsområdet.
- Tillämpningen av diskrimineringslagen vid sidan av lagen om grundläggande utbildning och lagen om funktionshinderservice är utmanande.
- Det finns ingen rättspraxis som ger ett säkert svar på vad en sådan rimlig anpassning som avses i diskrimineringslagen kan vara i morgon- och eftermiddagsverksamhet enligt lagen om grundläggande utbildning. Ordnanande av separat transport för elever med funktionsnedsättning från morgon- och eftermiddagsverksamhet? Kan rimlig anpassning enligt diskrimineringslagen medföra rätt till en ny tjänst, förmån, utan uttrycklig författningsgrund eller är det redan en för omfattande tolkning av diskrimineringslagen?
- Tillämpningen av rimlig anpassning enligt diskrimineringslagen förutsätter alltid elevspecifik prövning från fall till fall.
- Jfr tillgänglighetsregleringen.

Diskrimineringslagen – rimliga anpassningar 15 §

- Det finns avgöranden från Högsta förvaltningsdomstolen, till exempel HFD 2020:60, HFD 2023:38, där beviljandet av skoltransport enligt 32 § i lagen om grundläggande utbildning för elever **inom den grundläggande utbildningen** även har bedömts med avseende på 15 § i diskrimineringslagen.
- Det har varit fråga om ett sådant beslut om beviljande av skolreseförmån för en elev inom den grundläggande utbildningen som avses i 32 § i lagen om grundläggande utbildning som borde ha motiverats med stöd av både 32 § i lagen om grundläggande utbildning och 15 § i diskrimineringslagen.

Kommunförbundet

- ✓ **Vi informerar de viktigaste myndigheterna om detta (UKM, SHM)**
 - UKM:s och SHM:s styrningsbrev till kommunerna och välfärdsområdena 17.6.2025
 - Diskrimineringsombudsmannens ställningstagande 27.11.2025
- ✓ **Vi främjar arbetet med kontaktytor**
- ✓ **Vi publicerar aktuell information om morgon- och eftermiddagsverksamhet**
- ✓ **Vi erbjuder utbildning**